

УДК

ЗМІНА СТРУКТУРИ ГЕНДЕРНИХ РОЛЕЙ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Студ Земцова В., гр. БДр 1-18

Науковий керівник доц. Кадлубович Т.І.

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета роботи: визначити структуру гендерних ролей, дослідити протиріччя та основні тенденції зміни гендерних взаємовідносин у сучасному етапі розвитку суспільства.

Завдання: Визначити сутність гендерного підходу, обґрунтувати його доцільність в сучасному суспільстві. Здійснити дослідження розподілу сімейних ролей за гендерною ознакою у сучасній українській сім'ї та визначити як вони впливають на стабільність та комфортність шлюбно-сімейних взаємовідносин.

Об'єктом дослідження є гендерний склад сучасного суспільства.

Предмет дослідження: структура гендерних ролей у сучасному суспільстві.

При вирішенні поставлених завдань було використано теоретичні **методи дослідження**, а саме: аналіз, порівняння, систематизація, узагальнення та інші.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, структуру гендерних ролей сучасного суспільства розглянуто з позицій соціології, завдання обґрунтовані як соціальні проблеми

Практичне значення роботи. Результати дослідження можуть бути використані у спробах подолання традиційної гендерної асиметрії в суспільстві та сім'ї.

Результати дослідження Протягом тривалого часу історичного розвитку суспільства у світовому масштабі воно мало патріархально-авторитарний характер у різних народів світу і, відповідно, багато рис, характерних для даного типу були притаманні і різним народам, серед яких: чіткий рольовий розподіл між подружжям і дітьми за домінуючої ролі чоловіка (батька, чоловіка, старшого брата); економічна залежність дружини і дітей від чоловіка – голови родини; подвійний стандарт щодо жінок; підпорядкування її репродуктивним функціям і заперечення її як такої у жінки; неприйнятність у суспільній свідомості розлучення і нетипових форм сімейно-шлюбних відносин тощо. Поширення сьогодні поглядів на взаємини чоловіка і жінки у шлюбі, розподіл соціальних обов'язків, диференціацію праці в публічній і приватній сферах позиціонуються як добровільний соціальний контракт рівноправних агентів. Складність у тому, що подібний соціальний контракт ґрунтується на усталених традиційних уявленнях про зміст статевих ролей, підкріплених переконаннями в «природному» призначення статей. Саме сумнів в соціокультурній та історичній незмінності у становищі чоловіків і жінок, викликало до життя необхідність у новому понятті, яке б розкривало природу статі не стільки з біологічних позицій, скільки з соціокультурних. Цим можна пояснити введення в поле наукового дискурсу категорії «гендер». Гендер – складний соціопсихологічний феномен, який можна досліджувати на двох рівнях: а) як соціального інституту і б) як індивідуального статусу чи соціальної ролі особи. Як соціальна стаття, гендер означає сукупність поведінкових норм і позицій, які властиві 79 особам жіночої або чоловічої статі у певному суспільстві і в єдності з іншими характеристиками (етнонаціональними, родинними, віковими тощо) організують соціальну систему. Водночас із позицій особи гендер – це соціальний статус, який визначає індивідуальні можливості в освіті, професійній діяльності, дозвіллі, доступі до влади, виконанні сімейних функцій, репродуктивній поведінці, творчості.

Гендерна рівність означає, що і чоловіки, і жінки повинні мати однакові правами і бути рівними перед законом.

Говорячи про гендерну рівність, слід брати до уваги рівність можливостей. Іншими словами, ні жінки, ні чоловіки не повинні тикатися з перешкодами при отриманні освіти, роботи, участі в політичному, громадському або сімейного життя тільки через свою приналежність до тієї чи іншої статі. Представники обох статей повинні мати рівні можливості в доступі до зайнятості, ресурсів, знань а інформації, послуг, мати можливість жити здоровим і щасливим життям. Чоловіки і жінки повинні мати однакові можливості вибору власної зайнятості та дій щодо поліпшення своїх побутових умов, вони повинні мати у своєму розпорядженні рівні можливості впливу на прийняття рішень, які впливають на життя людини, його / її сім'ї і суспільства. [25, с. 113] Гендерна рівність не є одновимірним явищем. Це скоріше складне сузір'я, що складається з рівності прав, можливостей, положення, рівної значимості і відповідності з системою. Кожен з цих аспектів найтіснішим чином пов'язаний з усіма іншими. [26, с. 88]

В сучасних умовах складної кризи усіх соціальних інститутів, фахівці приділяють особливу увагу удосконаленню та впровадженню інноваційних технологій соціальної роботи з окремими індивідами, поглибленню напрямів роботи щодо роз'яснення причин виникнення конфліктів між людьми, навчання елементарним технологіям нівелювання або уникнення конфліктів, основам психології тощо.

Висновки. Соціальна перебудова сучасного українського суспільства пов'язана із суперечливими процесами у духовній сфері, невід'ємна від трансформаційних змін існуючих ціннісних систем та зачіпає усі сфери життєдіяльності соціуму. Особливим чином ці зміни впливають на стан шлюбних взаємовідносин між людьми, на взаємини між подружжям, батьками і дітьми, а відтак з новою силою окреслюють суперечливе становище статей у приватній та публічній сферах. Рівність статей, як принцип, полягає в тому, щоб вивчити і усунути всі соціальні бар'єри, що заважають людині проявитися як особистості, також створити рівні соціальні можливості для реалізації особистості чоловіків і жінок у всіх сферах життєдіяльності в залежності від вподобань особистості. [24] Все це змушує науковців звертати свою увагу на дослідження статево-рольових аспектів поведінки людини, вивчати механізми соціалізації і стереотипізації, а також аналізувати особливості сучасного гендерного сприйняття. Вихід з кризи і подальша еволюція соціуму можливі на шляху подолання традиційної гендерної асиметрії в суспільстві та сім'ї. Мова йде не про насильницьке повернення представників обох статей до виконання звичних соціальних ролей, а про надання їм можливості найбільш повно розкрити свої задатки і здібності.

Ключові слова: гендер, гендерна рівність, гендерна роль

ЛІТЕРАТУРА

1. Здравомыслова Е. А., Темкина А. А. Социальная конструкция гендера и гендерная система в России // Материалы Первой Российской летней школы по женским и гендерным исследованиям "ВАЛДАЙ -96", МЦПИ. М., 1997. С. 84-89. Режим доступа: <http://www.a-z.ru/women/texts/zdravr.htm> .htm

2. Кікінеджі О.М., Власов В.С., Магдюк Л.Б., Ладиченко Т.В. Гендерні стандарти сучасної освіти: збірка рекомендацій. Ч. 1 / редакційна рада: О.М. Кікінеджі, В.С. Власов, Л.Б. Магдюк, Т.В. Ладиченко. – К.: До-радо-друку, 2010. – 328 с.

.Кікінеджі О. Основи теорії гендеру: навчальний посібник. / О. Кікінеджі – К. : «К.І.С.», 2004. – 536 с.